„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком** и **недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг сеплаћа по 30 нов. сваки пут.
За „**Приповлано**“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ**.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 140. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 14. СЕПТЕМБРА 1897. **ГОДИНА XXXII.**

Позив на претплату.

Последња овогодишња четврт приближује се. С тога позивамо наше поштоване претплатнике да обнове претплату.

У прилог „Застави“ није потребно много речи трошити. Цео српски народ зна ко му је она. За добро народа је створена, за добро народа ради, а за њен живот народ се стара. С народом стоји и пада. Народна љубав одржала ју је у тешким временима искушења. а та драгоцена љубав даће јој и сад снаге и моћи, да на задаћи својој истрајно дела.

Она ће чинити све јачом и јачом снагом то, а крила ће јој појачати кад види, да јој народ све обилатијом љубављу признаје рад.

Сваког српског родољуба зове дужност према светој народној ствари, да овде и делом посведочи своје одушевљење за општу народну ствар

У Новоме Саду, 5. септембра 1897

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Слога народних странака.

У броју 104. „Србобрана“ изишао је красан чланак „Момчила“, под натписом: „Бранковићева конференција“.

У истом чланку доказује писац јаким разлозима, да посланици уједињених народних странака не треба да иду на ту конференцију, јер мора бити — безуспешна.

Истина је, да се после онаког небратског и непомирљивог држања нашег епископата, — који се тешко даје разумети и код старог римског папизма — не можемо надати викаквоме успеху. Па ипак ми смо одлучно зато, да се иде на ту конференцију. Нисмо се ми надали викаквоме успеху ни од Банфијеве конференције, па ипак смо ишли тамо, да се не дамо изиграти пред светом и да нам не могу пребацити, да смо тако непомирљиви, да нећемо ди идемо ни на разговор са владом.

Из истог разлога треба да идемо и на патријарашку конференцију, да нам се и опет не може пребацити, да нећемо ни да разговарамо са нашом јерархијом. Ми стојимо на законитом темељу и хоћемо просто да конзервишемо, да очувамо садањи закочити поредак, који је постао договорно између народа и епископата. Ми смо дакле у истини конзервативци. Јерархија хоће незаконитим путевима да руши из темеља законито постојећи народно-црквени поредак. Јерархија је дакле револуционарна.

Реакционарна јерархија наша хоће незаконитим путем, **революцијом од горе**, да поруши садашњи законити поредак. Може ли ту бити споразума? Може ли ту бити берићетна рада? Оно, што се најжешће осуђује код революционарних анархиста корените реформе **незаконитим путем** — то се самородавне стране одобрава у революционарном поступку нашег епископата

Спрема се црна революција, спрема се црна реакција незаконитим путем. Аранжери су наши епископи а повлађује им баш она иста државна власт, која угушује сваки слободнији покрет, тражећи у њему страшног баука „социјализма и анархизма.“

Прекужиће народ и ова опасна времена. Горуће буктање, које нам злотворска јерархија у аутономни дом хоће да убаци спалиће круне и штаке њихове, и сагореће издајничка крила њихова. Народ неће за то пропасти, автономија се неће срушити. Пољуљана, раздрмана, гледаће и дочекаће она — бруку и пропаст својих непријатеља.

Нећемо о том опширније говорити, јер је излишно. Много више разлагања захтева оно место чланка, које говори о дужности и слози уједињених народних странака.

Доносимо то место од речи до речи:

Нека конферише патријарх Бранковић са својим епископатом, који се одрекао народа, као и са командованим саборским одбором. Народне пак странке треба међу собом да конферишу, и то, треба да почну тамо где су стали у последњој својој клубској седници Треба утврдити једну народну странку на чисто народном програму, на коме су стајале и досада те странке за себе. За тим треба спровести организацију од главне управе па до последње сеоске управе, тако: да се свуда упишу и утврде сви они који у ту странку ступају и да се закуну, да је изневерити неће. Кад се све то учини, онда се не треба бојати насиља ни од стране владе, ни од стране јерархије, јер ће и посљедњи војник те народне војске знати према своме положају учинити своју дужност кад буде нужно да се сила одбије.

Осим горњега, треба да се та странка брине за сваког свог члана, да се одржи на правој и здравој моралној висини, а поред тога да материјално не посрне, него да је и с те стране снажан. Ову ствар треба да покрену управе наших народних странака и да учине све што је нужно како би се то и остварило, па онда да нас види бог. На посао дакле!

Тако писац. На то ми имамо ово да одговоримо:

Радикална је странка опширан извештај дала у своје доба о току преговора о „народној слози“ Избори су прекинули последњи нит нашег извештаја. У саборским клубским седницама уједињених народних странака, радикална је странка у више маха, покренула то питање — но свагда без успеха. И у последњој клубској седници потегли су радикали питање слоге. У име радикала говорили су о томе опширно и разложно, са пуно љубави за ту ствар др. Миша Михајловић, др. Платон Чуповић и Љуб. Лотић. Доказивали су да народ неће погађања између странака него жели стапање странака у једну, једину, велику, одушевљену, енергичну, народну странку, са једним напреднијим и бољим програмом једном централном управом, једним страначким органом у Угарској, а са „Србобраном“ у Тројединци као другим страначким органом.

Но либерална странка била је другог мишљења. Она је приговарала: да је сад „доцкан“, да је „кратко време“ за таке преговоре; наваћала је, да нас је „мало“, да нисмо „компетентни“, да „немамо мандата“ за таке преговоре. Па и ако не би било тешкоће споразумети се у једном програму, то ипак није могуће ујединити се у једну странку и сложити се у једном органу, јер ту има много предуслова, који се тек морају претходно испунити; а што је најглавније, „има ствари које се не дају ни побрисати ни заборавити.«

Ствар слоге се дакле у клубу разбила, а остало је, да тобоже о томе даље преговарају изасланици радикалне и либералне странке.

Приликом предстојећих избора за епархијску скупштину, састали су се, на позив либерала, поново изасланици обе странке.

Радикали су тврдили: да у нашој аутономији нема ничега вечног, доживотног; да наша аутономија почива на репрезентативној (претставничкој) системи, која неминовно тражи перијодичну обнову свега у аутономији и тражили су да то начело признаду и либерали, те према томе да повуку и конзеквенције и омогуће обнову, не само епархијске скупштине, него и свију њених одбора (конзисторије, административног и школског одбора) тиме, што би сви чланови обе преговарајуће странке захвалили се на чланству у тим одборима. Либерали одговорише: да неће захвалити, јер су противници свима „насилним мерама“.

У позиву централног либералног одбора стајало је изрично, да се овом приликом ваља — због важности самих избора — озбиљно разговорити, јер не само у овом питању него на свима линијама ваља тежити за слогом. Радикали су с пуним правом дакле очекивали, да ће се једва једном и то важно питање слоге, питање стапања странака у претрес узети и жељеном успешном крају привести. Но у томе се сасвим преварише.

Изасланици либералне странке изјавише одлучно, да је питање слоге већ пре саборских избора завршено.

Три године већ воде се о том дуги преговори. У клубу се изјављује да преговори још трају — после сабора изјављује либерална странка да су преговори завршени.

Изасланици радикалне странке порицали су то. Они су и овом приликом стојали на своме вајкадашњем становишту: Један програм, једна организација, једна странка, једна централна управа, један партијски орган у Угарској. Либерали су одговорили: да „има разлике у програмима, да су програми изазвали народну несрећу, да они неће напустити „Браник“, да они стоје на своме старом становишту и да су преговори пре сабора завршени; но, ако хоћемо, можемо их изнова отпочети.“

Па какво је дакле то њихово старо становиште? Две странке са једним програмом, са два органа, две организације, две средишње управе а заједничким одбором делегата, који би се састојао и руковао свим јавним пословима, те тиме читавом покрету дао изглед „вид слоге народне“.

Утешимо се дакле! Вид „слоге“ би-

ПОДЛИСТАК

ЈАДНИК.

На подножју једног брда, у густој шуми лиснатих буковина стајаше манастир. У манастиру гробна тишина владаше. Поноћ је била. Свети оци свршивши своје вечерње молитве предадоше се одмору. Све је мирно, све почива. Само у лаком жумору њежног зеленог лишћа као да се чује дах заспале природе.

Величанствен мир. Величанствен пукој.

Мрачни и ладни зидови манастирски чинише противност зеленом лишћу буковина, где-где их само обасјаше сребрни зраци месечеви. Између прозора најкрајњи беше једини, са ког се тамна светлост одбациваше на мрачно двориште.

У малој ћелији, из које се бледа светлост видела, пред иконом Спаситеља клечаша млад момак од својих 25 година. Прекрштених руку укочено гледаше у икону, док му усне молитву шапутаху. Са осталом браћом заједно је био свршио вечерњу молитву, — али он је имао још и неку засебну молитву, коју овде у самоћи, између ова четир пуста зида узане ћелијице, свршаваше.

Једно по сата молио је своју тију молитву речима: »Опрости јој грехе, као што сам јој и ја опростио«, и завршив устаде, и из недара извади једну слику.

Дуго и сетно посматраше је, груди му се надимаху. у очима му се сузе заблисташе.

Сличица престављаше лик младе женске; црте су јој најправилније, уснице округле, очи сањаличке, изгледаше смерна.

— Каква је смерна — шапуташе — па ипак каква лукава. — Уздане и опет сакрије слику у недра.

Млади монах још није легао.

Узе неку књигу . . . Дневник је био. Стави на сто и поче бележити:

»Данас сам те опет видео, као и сваке поноћи, када ми се поглед удуби у посматрању твоје слике, данас сам се опет забављао с тобом и с прошлости, чије успомене остају до века; премда сада мирније посматрам твоје бледо, бајно лице, него пре годину дана, када си ме твојим лукавством живог саранила у овај манастир; мирније се већ забављам успоменама прошлости, јер онај, који је много патио, ублажио је и моје јаде. Мирнији ћу бити, али те заборавити нећу; ко би могао заборавити рај из ког је изгнан, да ли би могао заборавити златну прошлост, коју твоје лукавство уништи?! Не . . . то заборавити не могу никада, али тежим да срце утолим, да ти опростим, што си ми смртни убод задала срцу, које и сад тишти и осећаћу, док ме у манастирској башти у — својом руком ископану — гробницу не саране.“

Затим заклопи дневник, закључа га у орман, кључ пажљиво сакрије у недра и леже у постељу.

Заспао је. Да ли му се у сну појавила она? Ко би знао казати?

*

— Не . . . не питај да ли те љубим! Не захтевај, да ти толико пута понављам те речи, доста си се већ уверио; — не седим ли и сад под овом лиснатом липом поред тебе, не држим ли ти руке у мојима, зар се не удубише погледи у твоје очи, зар ми не видиш на лицу срећу, која ми — помишљу на узајамну нашу љубав — обузима груди? Да ли је потребно томе још више уверавања? Или да ти непрестано говорим: љубим те?!

— Истина је, дела ти сведоче о осећајима срца, али . . . тако ми је добро кад чујем са твојих усана ону реч: љубим те! Не узимај за зло, није сумња то, само тежња за срећом, коју ако изгубим, жив ћу се саранити.

— Милане, љубим те и сретним ћу те учинити.

Он није знао ништа одговорити, — миле га мисли обузеше и није могао да скине очију са вране косе, обрва и груди, које се тако заносно надимаху; његова се рука обавије око виткога стаса, привуче је на своје груди и стане свиону косицу обасипати пољупцима.

Младић беше васпитач деце неког богатог економа већ три године. Милка јединица, била је само од 15 година, када је Милан за васпитача дошао; отац овог младог изображеног човека на брзо заволи, те поред васпитања синовљева повери му и своју кћер, Милку, да је наставља и обучава у музици.

Лепа Милка марљиво учаше, Милан се дивио њеном напредовању; али га је још већма задивила лепота њена.

Милка не једар би крадом погледала у лепе, гараве очи младог јој учитеља, а када би им се погледи сусрели, она поруменивши стидљиво би оборила главу, као на злу ухваћено дете.

Милан разумеде речи тог погледа, умео је читати из очију њених, као из отворене књиге.

С почетка тајаше своје осећаје, а доцније када се у дворцу сви предадоше сну; Милан би лаганим корацима отишао у башту, где је уговорен састанак, а она на крили љубави летела би за њим.

Милка беше лепа, изгледаше као неко надземаљско биће, на лицу јој цветаше осамнаесто пролеће.

Већ по године од како љубав постоји, били смо сведоци, када је Милка поново уверавала Милана о својој љубави.

Срећа се често само за то појави у грудима људским, да би с тим већи бол осећао, када би га несрећа снашла.

Љубав је — вели неки арапски песник — као ружа; када је хоћемо да узаберемо, бодље окрваве руку, да одбране ружу. Источни песник право вели, љубав често окрвави не руке, него срце и та рана тишти до века.

Милан већ годину дана уживаше срећу љубави, и никада не помишљаше на то, да та срећа поред женске из високе и богате породице не може трајна бити.

Они се љубљаху, и не мислећи на будућност.

У талико више мишљаше отац, који и не опажаше да учитељ са учеником не само учи ударе на гласовиру, него и на ударце срца о-

ће спашен — ал' слога је банкротирала!

У изборној борби око епархијских скупштина, не можемо ићи заједно. Либерална странка најближа нам је по својим начелима, најсроднија између странака, па ипак смо се у овим важним питањима с њоме разишли.

Стапање странака, праву дакле слогу неће странка либерална, а борбу с њоме не желимо ми.

Остаје нам дакле једини паметан и поштен излаз овај.

Нека се свака странка развија самостално не сумњичећи и не нападајући безразложно другу. Задржавамо себи право иницијативе, право слободне, објективне критике, а очекујемо исто и од либералне странке. На друштвеном, културном и економском пољу ваља да се приближујемо, а у свима политичким и аутономним важним приликама ваља да се договарамо и по могућству чинимо изборне компромисе. „Одељено маширати а заједнички туђи заједничке народне непријатеље“ то нам мора бити девиза за најближу будућност. Кад је слога немогућа, свуда где год се то може ваља бар неговати пријатељске односе.

Верујемо потпуно да ће ови наши редови немило дирнути и брата Момчила и васцели народ српски.

Горка је истина коју смо морали јавно рећи. Горак је то залогај. Камо лепе српске среће да тако, нигда неморадосмо проговорити. Но народ има право да чује праву правцату истину! Нехасни крити у кучине! Јавност је свему најбољи лек. Горку ту истину морали би и онако скорим на видело изнети. Чланак „Србобранов“ ускорио је само ову изјаву. „Пријатељ ми је Плато, пријатељ ми је и Аристотело — ал' највећи ми је пријатаљ истина“ рекао је негда славни један стари научењак. Тога се начела држимо и ми.

Ненад.

Нови Сад, 13. септембра.

Немири у Троједници. У среду су се брзојавом распрострли гласови да се у Хрватској у срезу Писаровинском а у местима Перни и Сјеничаку изродили немири који су довели до крвавих глава. Из свега што горњи листови доносе не може се знати на чисто шта је, те је у томе добро и приметио један горњи лист, да ти брзојави иду преко владе у Загребу, а ова претрпава праву истину и износи као узроке немирима оне ствари, које не стоје ни у каквој вези с тиме. Први брзојав јавио је, да је народ у Плашком забранио владици Грујићу и свештенству му улазак у цркву. Даљи брзојави јављаху да је народ у Перни ударио на жандармерију пуцњавом из пушака, а ова на то вратила ватром и убила једну жену и седморо ранила. За тим да је народ навалио на чиновнике управитеља грунтовнице Цвијановића, Брозовића среског начелника и инжињера Ђаковића и убио их вилама, јер је неко бајаги народ подговорио на то и казивао народу да ови разносе по сели мађарске заставе, да се истакну на српске цркве, а ако те заставе буду стајале на цркви 24 сахата народ се мора помађарити и покатоличити Исти таки немири били су и у Сјеничаку. Чивутски „П. Лојд“ и браћа му остала, дрско проносе вести да су ти немири изашли услед агитација српских радикала за време избора за српски народни-црквени сабор. Један престонички лист добро примећује, да је протуривање тих вести масло троједничке владе (није искључена могућност да је то и са знањем Банфијевим), али да је то без икаква смисла, јер ако се опозиција овде криви због избора за троједнички сабор, без смисла је, јер би се то онда догодило, а као што се види није се догодило; ако се криви српска радикална агитација због избора за српски-народни црквени сабор, то још мање има смисла, јер је српска радикална странка сјајно победила при изборима и није јој потребно да се таким средствима служи. Већ та версија што се час износи, да је немир букнуо због истицања мађарских застава, час због српских, види се да је устумарана, и да је ту посреди са свим нешто треће. Један престонички лист пита, неће ли ту бити узрок овај фанатизам верско-народни у тамошњег хрватског чиновничког и поповског особља, које је некад за ђачких година у ентузијазму викало: „Волијем бити хрватско свинче него влашки човек“. — Но као што су извештаји о овим нередима непотпуни, исто тако се и о нередима против владике Грујића много увија. Но према његову раду поњатно је, да је народ ускипио срдбом против њега. То су и досадашњи одроди дочекивали, па тако је ето и он дочекао. Доцнији брзојави у овој ствари јављају да се народ разбегао у шуме. Истрага је енергично отпочела, да поједине коловође захвати. А услед свега тога проглашен ће бити у тим местима преки суд.

*

Народности у Угарској и посета немачког цара. Под овим натписом пише београдкки „Одјек“ између осталог и ово: „Мађарска штампа не може да дође к себи од радости услед посете немачког цара Ако има некога у аустро-угарској држави, ко се одушевљава за тројни савез, то су без сумње једини Мађари

Словени у држави не чезну ни мало за тим савезом, а Немци у Аустрији, бар велики део њихов, хтели би још мало нешто више од савеза с Немачком, а то је за Аустрију много горе, но да га неће никако.

Многоречита и китњаста здравица немачког цара у славу тројнога савеза, довршила је пијанство мађарско од силног усхићења. У Будимпешти тек није могао прећутати намачки цар о тројном савезу, као што је прећутао у Петрограду.

Међутим су у озбиљнијим политичким круговима доста нерасположени. Још једнако помишљају на маневре, који мора да су врло рђав утисак учинили на немачког цара. Маневри су прошли, а немачки цар није наздравио војсци савезничкој. Шефу штаба, Беку, није дао никаква ордена, него — кесу за дуван.

Из ових „ситница“ може свако оценити, колика је била брука на маневрима.

Речи, које је немачки цар рекао у индустријско-уметничкој палати: „У свему треба да се очува народност“ — не могу се и не морају се тумачити тако, да само Мађари треба да очувају своје народно биће — А ако је немачки цар помислио на то, а морао је помислити бар на она 2 милијуна Немаца у Угарској, онда неће понети онај утисак са собом, о коме Мађари сањају.

*

За администратора епархије скопљанске именован је, пише „Нор“, архимандрит и чувени богословски писац српски Фирмилијан, који је већ прешао зарад тога у турско поданство. Влада српска и црногорска наложиле су брзојавом заступницима у Цариграду, дру. Владану Ђорђевићу и Бакићу да у име њихово захвале патријарху, што је именовање архимандрита Фирмилијана изволео потврдити писменом својим. Г. г. Ђорђевић и Бакић били су одма отишли у посету патријарху. Тако се, ето саслушале оправдане жеље скопљанских Срба, да им се да Србин за поглавицу црквену. Е да ли ће се тако саслушати и друге жеље њихове, а на првом месту признање српске народности њихове, зависи у првом реду и једино од угледа независне Србије.“ Ми, Срби угарски, требали би да се угледамо на своју браћу у Турској, да се научимо од њих оној издржљивости и пожртвовности, којом су успели за кратко време, од 1893. год. до данас подићи 69 основних школа, на место ових 4—5 што су имали пре 1893. год. немајући ни призрака какве автономије.

*

О ситуацији после закључења мира између Турске и Грчке, „Крајццајтунг“-у пишу из Цариграда, да ток преговора о миру није оснажио веру у сталност стања на Истоку. Између неких великих сила избиле су на површину противности, које су се тешком муком могле изравнати. Енглеска је непрестано покушавала да изазове раздор, како би Русији везала руке у Европи и спречила је, да њој не чини сметње у Азији и у Африци. Енглеска је крива што је дошло до турско-грчког рата, а Русији се има захвалити што је мир између Турске и Грчке закључен. Русија је радила мудро и као пријатељица Турске. За то је она извукла моралну добит из овог заплета и постала господар ситуације на Истоку. Све то показује, како је Русија радила мудро, дочим је Енглеска навукла на себе мржњу султанову. Последица тога већ се опажа у Азији, а видиће се без сумње и у Африци. Дописник „Крајцајтунг“-а вели, да се у Цариграду закључење мира између Турске и Грчке не сматра као крај источних догађаја, него као зачетак догађаја, што ће наступити у Азији и у Африци.

Политичке новости.

Угарска Сутра у понедељак започеће угарски сабор поново свој рад после свог летњег одмора. Држи се да ће пучка странка већ у првој седници поднети интерпелације због заплета на Реци, у Хрватској и у Аустрији.

— Престонички листови још се баве здравицом немачког цара и неки од њих просто не знају, шта ће од сласти, те веле, да је мађарски народ, вечно захвалан немачком цару на посети и на таком тону његове беседе.

*

Аустрија. Царевинско веће држало је у четвртак своју прву седницу. Очекивало се, да ће опструкционаши хтети да осујете мирно расправљање. Али извештаји јављају, да је у већу било чак и скандала и да је овај изазвала Шенерерова странка. Перед се започео одмах у почетку. Кад је Бадени позвао др. Зуркана румунског архимандрита да заузме председничко место по старешинству, који је у говору своме апеловао на родољубље и молио да се страсти стишају, упадали су му у реч с узвицима: „Апелујте на владу, она је неродољубива!“ На завршетку свога говора узвикнуо је трипут: „Живео цар!“, а на то је Шенерер одговорио са: Живео немачки народ, живео, живео! Сви посланици са левице прихватили су громогласно у трипут овај поклич, а заступник Волф (Шенереровац) узвикнуо је: „Доле Бадени! Абцуг Бадени!“ Кад је председник Зуркан замолио да се приступи избору председништва, захтевао је заст. др. Пергелт, да се по пословнику ставља влади у дужност, свечано отварање сабора, јер се у томе огледа једно право парламента, на што је Зуркан одговорио: „да је то истина право, али не и дужност круне.“ Левица је са чуђењем узвикнула на то: „Охо!“ Зуркан није дозволио Пергелту даље да говори и то је изазвало буру у сабору. У бури овој устао је заступник Грегориг и рекао: „Дознао сам, да је у овој саборници постављено 16 полицаја као послуга. (На ово се подигла необична бура. Шенереровци су песницама претили према владиној клупи. Довикивало се: „Полицајска држава! Напоље с детективима!) И кад је више заступника заискало реч није Зуркан дао ни једном, него је у тој галами позвао перовођу, да раздаје гласанице за избор саборског председника. У ларми слабо се што разумело кад је перовођа прозивао имена, али се заступници на десници скупили око њега и предавали гласанице. На што се опет чули узвици: „Доле с перовођом!“ и изродила се вика и немир. Председник Зуркан дигао је седницу и око једног сахата поново отворио, те прогласио резултат скрутинијума, по коме је др. Катрајн изабран за председника са 203 гласа од 212 гласова, а 9 је гласаница било правно. Катрајн је држао свој приступни говор, а за сво време говора упадали су му у реч Шенереровци, а напослетку кад је завршио са узвиком да живи цар, довикнули су му: Pereat Катрајн! Доле с њим! Др. Пергелт и Кајзер протестовали су против избора председника. За подпредседника је изабран Абрахамовић и Крамар. Избори делегација предузети су јуче у суботу. Опструкционаши су поднели читав низ притужаба против појединих министара и целог министарства. Држи се да ће буџет бити поднесен сабору у понедељак или у среду.

*

Турска. Мајор Ахмет беј члан младотурске странке, који је пре кратког времена помилован, постављен је за војног аташеа при турском конзулату у Београду. — Халкидонски митрополит поднео је оставку на чланству у синоду услед тога, што је архимандрит Фирмилијан именован за администратора скопљанске митрополије.

*

Грчка. Турско-грчки мир је потписан у Цариграду у претпрошлу суботу. Грчка при овом послу није учествовала. Велике силе су у име њено преговарале, па уговор и потписале. Уговор има 11 чланова. Најглавнији су од тих они, по којима Грчка има да плати четири милијуна лира у злату у име ратне одштете и да велике силе воде надзор над њеним финансијама. Но, како из Атине јављају, Грчкој као да се не допада овај тофански уговор о миру. Садржина уговора изазвала је опће нерасположење. Нарочито им је неповољан последњи члан уговора, који наређује, да се наређења уговора имају одма извршити, чим га узме на знање атински кабинет. Значај овога члана је, да уговор постаје обвезан по Грчку без икаква даља обавештаја. Због свега тога су у Атини јако узбуђени. У парламентарним круговима, као да су вољни, да усвоје све одредбе уговора, које се односе на склапање мира, али протестују код сила против финансијског надзора, изјављујући, да ово питање апсолутно не спада у делокруг посредовања. Ралис, председник министарства изјављује, да комора не зна ништа о његовим наредбама и боји се, да би одбацивање уговора пружило земљи изглед на продужење рата. Јавно мишљење је јако узбуђено услед објављења садржине уговора. Доцније вести веле, да је положај врло озбиљан и да је Делјанис изјавио, да се неће колебати, да у комори предложи одбацивање уговора. Листови такође оштро пишу о томе.

Руси и Французи.

Под тим натписом доноси париски „Нор“ чланак једног Руса, као одговор тврђењу немачких и нарочито енглеских листова како савез руско-француски није трајан нити искрен, јер је у опреци са успоменама и традицијама не тако далеко прошлости, у којој су Руси и Французи крвни непријатељи били. Чланак је више интересантан, него значајан, више вас подсећа на оно што сте читали у Толстога ратним сликама из Севастопоља његову „Рату и миру“, него на суве ра-

---

браћа пажњу, око очево не провиди у срце детиње тако, као материно, а Милка је рано без матере остала.

Отац држаше, да је време приспело, да своју кћер удоми. Син богатог суседа му, идеал женскога света, духовити Ђорђе вратио се натраг из иноземства, где се усавршавао у наукама.

Ђорђе се на брзо допаде оцу Милкином, и науми га за зета узети.

Суседи се брзо споразумеше, само је још зависило од двоје младих.

Ђорђе учини посету Милки, — и за тим чешће долазаше. Лепота бајне Милке очара младога човека . . . А Милка?

С почетка равнодушно показиваше се према њему, али честим састанком њиним опази његов леп стас, правилне црте лица, лепе брчиће . . . Сваки дан се састајаху и он јој сваки пут све занимљивији биваше.

Поче сравњивати Ђорђа са Миланом.

Тешко срцу, када почне сравњивати!

Срце је као ружа — вели песник — и у пролеће цвати, па и у јесен; жестоки сунчани зраци пролећа тако исто нагоне пупољак и развије се, као и топли зраци јесењи. Прва љубав млађанога срца је сањарија, брзо је нестане. Сањарије се униште, када женска почне сравњивати два мушка, и првенство уступи оном, с којим се позније упознала.

Ово није софизам — него жалосно искуство живота.

И Милка то опажаше. Неку промену осећаше у срцу, неки је нов осећај обузе према Ђорђу; ређе се састајаше са Миланом и све хладнија биваше према њему. Милан је то опазио, срце му се стеже, али јој не пребацивaше; мирно је сносио своју судбу. Сад се тек сетио своје потчињености. Имао је још толико мушке снаге у себи, да је савладао бол. И када Милка Ђорђу, који је запроси, невеста постаде — угуши своју тугу, не рече још ништа, остави дворац па оде лагано, нечујно, а кораци му застајкују и тек када је кроз башту пролазећи до липе дошао, отиште му се дубок уздах и суза жалосница скотрља се уз бледо лице; то је била жртва за минуле блажене часе. Као у сну прође по широкој стази. Код великих баштенских врата заста, обазре се још последњи пут.

Небо на западу поруменело вечерњом румени.

Милан, удубивши се у мисли, луташе без икаква циља, када му одједном синуше у памети задате речи Милки: Ако га срећа изневери, да ће се жив саранити. Своју мушку задату реч науми и одржати.

И одржао је . . . И данас клечи тамо у својој ћелијици, молећи се Богу, праштајући лукавство, а незаборављајући прошлост.

Докле ће у ноћној тами посматрати слику неверице и у дневник бележити утиске појединих дана? Докле ће се још молити Богу за потпуно спокојство? Ко би знао одговорити?

А Милка? Она се удала. Заборавила је већ на Милана. У сновима младих дана није схватала да је грех у такој обмани. Или ваљда би удар судбине осветио уздах сломљена нада Миланова, да се неусахла љубав његова није молила за њу! . .

Прерадио: **Стеван Влајковић.**

чуне политичке; али коме је позната сва она узајмична измена душевнога света коју су учинили Руси и Французи куд и камо пре свог политичког споразума од последње две три године, тога ће кратак чланак овај навести на мисао: Е да ли је спекулантски рачун моћан толико, да затре успомену на Кримску војну; или је, можда врло слаб, ако му не притече у помоћ низ људи као Тургењев, Достојевски, Толстој, Вогије и т. д. Ми Срби имамо заједничке интересе са свима балканским народима, сви то знамо, па смо ипак за то још далеко од споразума. У том би нам савез руско-француски требао да буде узор.

„Нор“ пише:

Данас, кад у савез између Француске и Русије нико не може посумњати, па ни непријатељи та два народа, неће бити без интереса поновити до ког се ступња, изван политичког споразума, може подићи пријатељство које уједињује два народа.

То пријатељство није од јуче, његова клица је како изгледа, још у Кримској експедицији, ма колико мисао ова била чудновата. На Криму су се обе војске, обадва народа доиста почела упознавати.

Пре тога су без сумње сви прваци литературе и уметности француске прихваћани у нас, у Петрограду и Москви најревносније; али то су радили виши сталежи, а народ је прваке те онако исто слабо знао, као што се у Француској мало знало за производе руског духа,

Штампа немачка и енглеска ужива чисто износећи сред заноса, који је опио обадва народа, два пријатеља и савезника, факта, која би по њихову мишљењу, требала да одиграју улогу ледених тушева; спомињу године 1812—1854. Али им се рачун изјаловио, сад је то њихова срамота, која их у осталом, слабо пече.

Они би се тако исто могли сетити како су, за време ратова француске револуције, њихови генерали више пута састајали се с јуначким Суваровим. Њихов пад био би врло несрећан, јер се Суваров републиканској војсци потпуно дивио, а за царску војску, своје савезнике, није имао другог осећања до презора и узвишене милости, сажаљења.

Али да се држимо доказа, који су потекли из Берлина или из Лондона, па да видимо како су на Французе утицала та два сукоба 1812. и 1854.

1812. год. Руси су гледали у навали, која им је попретила са запада, навалу двадесет језика тј. двадесет различних народа, за њих је име француско истопило се у празном називу: Гали. Све последице те навале Руси су приписивали Пољацима, Виртенбержанима, Баварцима и т. д.

Једини траг који су Французи оставили успомену руском беше оно осећање дубоког милосрђа и сажаљења према призорима патње француске при повлачењу из Москве. Наш народ (руски) које му је основна црта карактеру доброта, жалио је сироте младе војнике, који су мало пре тога оставили огњишта своја, да се потуцају и муче по снежним и леденим степама, умирући од глади, или од зиме

Многе су подигли, повратили у живот, вратили их отаџбини њиховој и породици, они исти сироти сељаци, који су у њима морали гледати само непријатеље своје! Па зар после тога да се мрзе та два народа? То ли су зар успомене, којима се хоће да разделе два народа створена и изабрана између свих, да иду руку под руку и да се љубе.

Па тек 1854. год. Ту се обадве војске братише. У часу, кад ће се гушати, војници се мењају, чашу вина за чашу ракије. Док официри заједнички наздрављају миру, војници француски и руски се мимиком братише као стари пријатељи. Каже један историчар тога рата, да је често видео у логору Зуава са шајкачом и Руса са обоцима у ушима.

Па зар те војнике да когод и опет изазове једне против других?

Доказује се да успомена на Севастопољ треба да нас одврати од пријатељства Француског, да белазлена рачуна! Севастопољ је тако исто славан за Русе, као и за нас. Ту су се обадва народа познала, научила поштовати и љубити.

Па кад су тако два народа створена и по карактеру, и по моралу свом да се слажу и братиме, зар успомене ратне могу створити непрелазну провалију међу њима? Не никако. Зар зле намере дипломата или журналиста, који су у служби тројнога савеза могу раставити оне, које је Бог створио да живе као браћа, да се боре заједнички, бранећи најсветије ствари човекове.

Француз воле на Русу његову доброту, његову човечност, његову непобедљиву храброст, коју је сам у два маха искусио. Томе долази још она урођена симпатија, коју ништа не може растумачити и која неминовно гони два бића, два народа да један другог љубе.

Руса привлачи Французу његов каваљерски карактер, његов, да кажемо дон-Кихотизам, који га гони да буде бранич слабих и угњетених. Његов дух, његова углађеност, бујност његових осећаја и искреност његова дају му улогу пијонира културе.

Два народа задахнута таким осећањем морају се сусрести једног дана, да идући истим путем, заједнички, у пркос завидљивцима, дођу истом смеру правде и човечности.“

Руска штампа о приликама у Аустро-Угарској.

Један руски лист доноси овај чланак:

»Спор чешко-немачки, потпис протеста 800 представника немачке науке против чешке равноправности, црна дела аустријска у Босни, карактеристичан одношај Будимпеште и Беча према српском народном црквеном сабору, запетост у одношајима између Бугарске и Аустрије и величанствено приближење рускога и пољскога народа једног другом у овај час — све то сведочи које о борби словенске расе с набујалом агресивном струјом немачком с једне стране и о борби разних словенских народа између себе с друге стране. Словени нису сложни међу собом ни у главним и битним питањима. А погледајте Немце. Тек што се Чеси обрадовали закону о равноправности њихова језика с немачким у земљама чешко-моравским, аустријски Немци подигоше толику вику, да се на њу одмах одазвало 800 професора из царевине Немачке, изјављујући топлу симпатију према немачкој браћи својој и жалост уједно, што су Словени могли и помислити на равноправност с Немцима, па устали против вековнога господства немачког. А ко је помогао Чесима у њиховој праведној и тешкој борби? Нико. Је ли се ико у Русији одазвао на жалбе босанских Словена, које су тако исто праведне и законите?

Један Бугарин убија једну досељеницу, девојку из Аустро-Угарске и од тог јединог догађаја направи се читаво међународно питање. А кад се разнео глас да је 16 Босанаца стрељано, нико се и не запита — како и за што? Нико се не распитује, јер се убијство те шеснајсторице добро затајило.

Православни Срби у Угарској воде борбу на живот и смрт, што се сабору не да радити. Па је ли ико рекао и једну реч у корист њихову?

Да су Словени сложни међу собом, у одношајима својим према заједничком непријатељу, не би, доиста, играли тако жалосну улогу.

Дугогодишња завист и неслога међу два главна словенска племена — руским и пољским — пример је и за друге Словене.«

Вести из места и са стране.

Парастос барону Милошу Бајићу. Данас у суботу пре подне у 11 сах. одржан је у новосадској саборној цркви парастос великом народном добротвору барону Милошу Бајићу. Парастос је приредио патронат српске велике гимназије новосадске. На парастосу је присутан био патријарх, а чинодејствовао је бачки владика Герман, уз њега још архимандрити М. Шевић и Анат. Јанковић, прота Ћирић, свештеници: Зах. Станковић, Бож. Поповић, Ник. Теодоровић, Ђ. Велић и ђакони В. Миросављевић новосадски и Ђ. Павковић сомборски. Катихета гимназијски М. Миловановић оцртао је у лепом говору велико дело, које је покојник својом дарежљивошћу учинио народу. На парастосу је појао гимназијски певачки збор а присутни су били ученици гимназије, више девојачке и основних школа са свима професорима и учитељима, а сем тога било је и грађанство у приличном броју заступљено.

Црквена свест у Сентомашу. Јављају нам из Сентомаша, да је у последњој црквено-школској скупштини у Сентомашу изабран поново једногласно за председника тамошњи попа Лаза Каћански, који је при последњим изборима за црквену општину одузео многим виђеним грађанима, па и читавим породицама одрекао црквену свест. Живела дакле „црквена свест“ и њен поп Лаза!

За српску штампарију у Загребу. Одбор загребачких Срба позива све пријатеље српског напретка на упис акција за српску штампарију у Загребу, „која има да постане српска, народна, да се потпуно усавврши и да обухвати и „Србобран“ и сав даљи и будући народни и други друштвени живот српски“ у тамошњем крају. Једна акција стаје 10 фор.

Помозите у невољи. Председништво српске-црквено-школске општине у Бос. Крупи обратило се молбом свима општинама, удружењима и родољубима српским да јој притеку у помоћ новчаним средствима, те да подигне нову српску школу. Школску зграду и једну кућу, коју је тамошњи родољуб Марко Добројевић поклонио тој српској општини ради подмирења школских трошкова, уништио је велики пожар од 23. августа, који је грдно оштетио и многе тамошње становнике. Прилоге треба слати Марку Добројевићу, председнику српске црквено-школске општине У Бос. Крупи.

Српске школе у Турској. Отворене су српске школе у вароши Крушеву и селу Лазарополу; на реду је да се отворе школе у свима оним местима одакле су поднесене молбе за отварање школа. Из Битоља јављају да уписивање ученика у основне школе у Битољу, Прилепу и Охриду изненађује све, а највише Бугараше, који се свима силама старају, да омету отварање српских школа. У Битољу је уписано свега 195 и то 110 ученика и 85 ученица, не рачунајући овде и оне који су свршили основну школу и прелазе у тамошњу новоотворену гимназију. У Прилепу, за које су место неки бугарски листови тврдили како у њему нема више од 3 Србина уписало се у српску школу 45 ученика и 22 ученице. А у Охриду уписано је за кратко време 49 ученика и ученица.

Нове поштанске марке и биљеге. У државној штампарији у Будимпешти доготовљени су нацрти и клишеји за нове поштанске марке и биљеге, на којима је вредност означена у потурама. Облик и величина им је као на досадашњим, само је слика друга.

Две гробнице. Гробнице, где ће се положити саркофази са костима заслужних српских књижевника Вука Караџића и Доситија Обрадовића зидају се и за дан-два биће готове. Гробнице ове налазе се с обе стране улаза пред западним црквеним вратима саборне цркве у Београду.

Јединствено. Управа вароши Carlow, у Ирској, која броји око 20.000 душа, одлучила је да прода апсану, јер откако је сазидана још није био нико у њој затворен. Док су затвори у Енглеској пуни пунцати, Ирцима, ето, стоје празни. За то Епглези ипак гледају у Ирској само лењивце, пијанце и лопове!

Грозна несрећа на јадранском мору — догодила се пре неки дан. Енглески пароброд „Тирија“, ударио је толиком снагом у пароброд „Ика“ угар. хрв. поморског паробродског подузећа, да је овај одма потонуо. На палуби било је 50 путника осим другог особља. 18 особа се спасло и капетан са још неким особљем. Капетан „Ика“ је уапшен.

Руски језик у средњим школама у Србији. Министар просвете наредио је, у договору са просветним саветом, да се руски језик учи у средњим школама у Србији као обавезан предмет.

Демонстрација за опће изборно право. Прошле недеље приредише Будимпештанске социјалисте демонстрацију у прилог опћег изборног права. Скупштини, која је одржана у градској шуми, присуствовало је до 30.000 радника. Ред није био нигде нарушен. Учесницима на овоме скупу немило је било, што нису дошли и другови из Беча. Држи се, да их је мађарско редарство вратило са границе.

Оркан. Неки дан опустошио је оркан у Италији места Орија, Лациано и, Лава у околини Бриндизија И поља су сва опустошена. У Лави је разорено 20 кућа, убијено 10, а рањено 50 особа. У Орти је разорена железничка станица и све је особље погинуло. Тридесет кућа је порушено, много оштећено. Мртвих је 20, рањених 24. У Лациану је 15 особа тешко озлеђено, а више лако.

Завод за сиротињу у Петрограду. Пре неки дан ударен је темељ заводу овом, који подиже друштво филантропа. Фонд му је основао сам цар наредбом својом да се управи филантропског друштва даје годишња потпора од 5000 рубаља од које ће се сваки дан трошити на зготовљење ручка за стотину сиромаха престоничких. За примером царевим пошла је одмах и управа друштвена одредивши суму једну, да се тако исто сваки дан зготови ручак за још једну стотину сиромаха. Тако ће, се, чим се доврши зграда завода тог, хранити у њему дневно 200 душа, које би иначе отишли или у крађу или у просјаштво. И ово је једна илустрација fin de sciecle-а и његова напретка! Блажена времена кад оваких завода не ће требати, далеко су, врло далеко. Ако их у нашој најближој околини нема, то не значи, да нема ни оних, којима би смо их напунили, него да нема оних, којих се туђа патња тиче... Ко би још у блаженој Угарској водио рачуна о хладним цифрама статистичким, нарочито пак у времену овако врућег заноса, што је цар немачки, познат већ са великог каваљерства и разговорљиве природе своје, учинио досад још нигде не чувен комплименат мађарском слободоумљу. Иронија историје! У својој држави угуши слободу, па је узноси у небеса онде где су људи научени на празна ласкања.

Чудан гром. У Сошицама у Хрватској, ударио је 19. о. м. око 9 сати ноћу у исто време гром у две штале, које су 10 метара удаљене једна од друге. У једној је убио вола, у другој јунца, али у обе штале било је још и друге стоке, која није повређена.

Јапанска изложба. У Одеси је отворена изложба разних јапанских индустријских производа. Изложбу ову приредило је јапанско министарство привреде. Из Одесе изложба ће се кренути у Петроград па онда у Москву, Варшаву и Кијев.

Отровно грожђе. Из више места проносе се гласови, да се на појединим личностима па и породицама, који су јели неопрано грожђе, приметили симптоми отрова; шта више, тврди се, да је било и случајева смрти. А грожђе је то било са оне лозе, која је разним киселинама прскана ради нредупређења переноспоре. С тога би ваљало имати на уму, те грожђе пре јела опрати.

Протерана анархисткиња. Из Брисла је протерана чувена анархисткиња Луја Мишл. Светина је гомилице пратила кола, у којима се она возила у полицију, где је заједно са Шарлотом Фовиљевом и Бруслуом саслушала пресуду Стража је за њом ишла са голим сабљама. У вече је руља прошла кроз неколико улица вичући: Живела анархија! Иначе је у Белгији све у свом реду!

Лечење рака арсеником. Чески доктори у Прагу почели су да лече ракрану арсеником (мишомором). Они рану мажу раствором арсеника и постижу врло повољне резултате.

Колику површину заузимају људи на земљи? Ако узмемо три човека на један квадратни метар онда заузимају људи (1600 милијуна) на земљи само 533 квадратна километра од читаве површине земаљске, која изнаша преко 510 милијуна квадратних километара. Према томе заузима читаво људство нешто више од милијунитог дела површине земаљске.

Када се девојке удају. Код разних народа девојке се у разно доба удају. Немица се удаје у 18. до 20. години, дочим је Шпањолка или Гркиња већ у 14. години удавача. Циганке су често већ у 12. години удате. А и код угарских Рутена било је девојака, које су се у 12. години удале. У Шведској су прерана удаје забрањене. Само Лапшнкама је дозвољено, да се удају после 17. године. У Француској је закон дозвољавао удају са 13. годином. али Наполеон I. повисио је тај рок на 15 година. У Енглеској је дозвољен брак 12. год. девојчици са 14. годишњим дечаком. Код Индијанаца налази се удатих већ од 10 година. У Кокини може се девојка удати већ од 7 година. И Туркиње се рано удају. У Мадрасу веле 16. годишњој девојци „стара уседелица.“ Међу тим рано удате девојке и рано умиру или постану брзо болешљиве и старе.

Кратке вести. Славни шпански говорник и државник Емил Кастелар предузеће скорим пут за Цариград, те ће том приликом посетити и Будимпешту. — У Шпанији у провинцији Валенција није падала киша пуних 7 месеци. Све је биље пропало заједно са воћем. — На жељезничкој прузи Карловац-Река догодила се грдна несрећа. Брзи воз запео је о војнички, те је много вагона разбијено — 10 људи је остало мртви, а преко 30 војника рањено. — У Грацу ће се подићи две нове позоришне зграде; једна у градском перивоју трошком од 800.000 фор.; друга у мурском предграђу трошком од 400.000 фор. — На енглеским жељезницама је у години 1896-ој погинуло 1093 душе а рањено 16,879. То је код њих из године у годину тако без престанка. — У Берлину се спрема страјк од 20 до 30.000 радника.

Трговина.

НОВИ САД, 13. септембра. Пшеница прве каквоће 11 ф. 60—— н. Пшеница средња 11 ф. 30—50 н. Пшеница лакша роба 11 ф. 10——н. Наполица 10 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. ——— нов. Зоб 5 ф. 50—— н. Кукуруз у зрну 4 ф 70—— н. Кукуруз у клипу 2 ф. — н. Маст 60 ф Сланина сува 62 ф. дебела паљена 64 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48	нов.
„ средњи . .	45——	нов.
„ лаки . . .	42—43	нов.

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—32	нов. по клгр.
Јагњци	7—12	фор. по пару.
Овци .	8—16	фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

10. септембра било је	4.14 мет.
11. септембра било је	4·16 мет

*

БУДИМПЕШТА, 10. (22.) септембра. (Недељни извештај Ђорђа В. Жекића са будим-пештанског трга,Ајó utza 8. II. 9.)

Са штајнбрушког вашара.

Ма да је тенденција од текуће недеље у нечем се изменула, а то је усљед слаба догона дочим из Србије довоз није као пре. Форат је по све мањи. Цена је скочила на више. Плаћа се од 100 к. брутo жива вага и то мађарски млађм тешки од 56 до 56½, лакши 55—56, српске тешке 56½—57, мањи 55½—56, средњи 55—56. Као што се види српска роба прешла је највећу цену, но може и већа постићи. Свиња нема много, форат је остао на 28000, а то је доста мали број.

Цена масти: Од 100 к I. мађарска 58 ф. американска са 50 н. јефтинија.

Најновије вести.

Бугарски послови у Македонији. Бугарски дипломатски агент у Цариграду Марков уложио је све силе да изради у султана берате за бугарске владичанске столице у Кукушу, Мелнику, Струмици, Дибру и Битољу. Успеха до сад није постигао, ио неки листови веле, да има изгледа да ће постићи за прва два места.

Агитације у Албанији. Валији Македонском и Шкутарском наредила је порта да строго припазе на Албански комитет, јер овај распростире противдржавне смерове. Из тог узрока забрањено је и распростирање листа „Шкиперија“. Предузете су све мере да се раду албанске лиге стане на пут, која иде за тим да се Албанезима даде административна автономија.

Исправак. У позиву на претплату у 138. бр. „Заставе“ на Кнајпову књигу „Моје лечење са водом“ погрешно је назначено име преводиоца Милан Ј. Мишић, а треба да стоји Милан Ј. Шимић. Он је и из пређашњих времена познат читалачком свету из својих радова, као што су „Црногорка“, „Циганин“ превод с мађарског, Ваничекова „Историја војничке крајине“ прва књига, превод с немачког.

Књижевност и уметност.

— Прва свеска „Српске Самозаконије“ под уредништвом дра. Жарка Миладиновића, изишло је са овом садржином: Прва реч од Уредништва. — Обустављање рада саборског од дра Ж. М. — Може ли се српско православни парох у краљ. Хрватској, Славонији и ужој Угарској и против воље у мир ставити? написао др. Ж. Миладиновић. — Српски сабор на петров дан 1897. године. (Извештај о саборском раду) две, три на извештај саборског одбора за год. 1892.—1897. Белешке: 1. Како се месни црквени одборници бирају? 2. Ко има бирачко право за избор саборских заступника? Прикази књига: Тумач повластица, закона, уредаба и др. Написао др. Марко Миладиновић. Овде су изнете оцене Тумача које су донели поједини листови. Весник. — Одговори уредништва.

„Српска Самозаконија“ — отпочела је дакле свој посао и као што се види врло смишљено. Овај лист ће заиста добро доћи свима нашим опћинама у првом реду а тако и онима који су у том положају да се баве нашом црквеном самоуправом. Да је оваких књиж евних производа, као што је Тумач и Самозаконија било у нас још пре 20 и више година, друкчије би знање, наших автономних ствари у основу било развијено у народу; и ово би био најјачи утук свима онима, који од Германа Анђелића, па све до данашњих дана својим немаром и непријатељским становиштем према автономији на томе настојаху, да автономију изиграју. Жалосно је само да се опћине никако нису одазвале Самозаконији. Но што није учињено, да се поправити. Ми од срца желимо овом корисном раду Самозаконији свака напретка.

*

Међународни конгрес статистичара одржао се ове године у Петрограду, као што се закључило последњег конгреса у Берну 1895. Статути међународнога друштва за статистику, усвојени у Лондону 1885. г. одређују друштву за задаћу да потпомаже напредак у статистици административној и научној и то:

1. Истражујући начин и методу, како би се што више могла испунити сличност статистичких стубаца и одељака, која би олакшала упоређивање резултата статистичких из разних земаља.

2. Обраћајући пажњу владама на питања, које статистичко испитивање може само решити.

3. Интернационалним публикацијама, намењеним разјашњењу статистичких питања и приближењу статистичара свих земаља.

4. Ширећи публикацијама, предавањима и т. д. знања статистичка и обраћајући пажњу државника и научника на користи од познања социјалних чињеница.

Ко зна шта је статистика учинила до сад не само у политичкој, националној економији, него и у криминалној антронологији и тако рећи у свима друштвеним наукама, тај ће моћи предвидети и све користи оваких међународних скупова статичарских. Оно што из каког му драго узрока није могло прећи границе једне државе, а статистичке књиге ретко ко осим заинтересованих, и траже, то се на оваким скуповима једно претресе, препоручи и т. д. Тако је на овом конгресу истакнуто око 40 разних дела, од којих по нека обухватају десетине свезака.

Првој, свечаној седници отварања овог конгреса председавао је велики кнез Константин Констатиновић. У свом свечаном говору обележио је тачно предмет и смер статистике указујући, шта је све она учинила и шта има још да учини у социјалним наукама и државној управи.

Председник конгреса био је Емил Левисер, члан француске академије наука, професор политичке економије у Институту за вештине и занате, писац преко стотине различних дела и т. д.

После завршне седнице даван је банкет у почаст страним члановима.

*

На историјско-филолошком факултету петроградског свеучилишта, у одељку за општу историју пољске литературе, држаће приватни доценат Г. Пташински низ предавања о великом песнику пољском Адаму Мицкијевићу.

*

Док се филолози труде свим силама да створе какав нов, универзалан, међународни језик, волапик, јавља се оријенталиста Солди са тврдњом да је пронашао ни мање ни више него баш тај заједнички језик, али не из своје главе, него из најстаријих трагова културнога живота људскога. Тим језиком, који он назива „светским језиком“ говорили су некад сви људи, а чине га свега 500 знакова којима су наши преци овековечили своју филозофију о дуализму, о души и телу и о многом, о чему се досад ни снивало није! Солди се труди да проналазак свој метне напоредо са Шампоњоновим, који је открио тајну мисирских хијероглифа. Ако све то није пуст сан, него вероватна јава — част му и поштење! Али . . .

*

Књижара Браће М. Поповића издала је у славу и спомен преноса земних остатака из Беча у Београд Вука Ст. Караџића, 22 народне песме што их је Вук скупио и које су већином изашле у II. свесци његових скупљених народних песама. Књига ова изишла је према цени од 30 нов. у доста угледном издању. Но поменута књижара обећава, да ће овако редом издати све српске народне песме Вукове збирке, како би се тим што већма на пут стало отмици „Матице Хрватске“ и других издања која су похрваћена. Књига је изишла и латиницом.

*

Пера Манојловић виши контролор железничке дирекције у Београду, израдио је „Графикон кишних дана“ за год. 1898. по теорији др. Р. Фалба. Графикона нема још ни у страној књижевности, а по њему се могу чинити закључци кад предстоји промена времена.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Позив на претплату.

Од 1. октобра тек. год. покрећем у друштву са једномишљеницима месечни лист, што ће се звати:

„ЗЕМЉОРАДНИЧКИ ПРИЈАТЕЉ.“

Наш је земљорадник толико напуштен, да је овакав лист најпреча потреба.

„Земљоradнички Пријатељ“ ставља себи у аманет:

да упозорава на све оно, што шкоди земљоraднику, а упућује га оно, што би могло да му користи;

да упозори на странпутице, по којима данас лута земљорадник, а покаже му пут, којим би могао изаћи на чистину.

У „Земљорадничком Пријатељу“ наћи ће наш земљорадник: праведна прекора и искрена савета, једном речју — пријатеља.

Но поврх свега: „Земљораднички Пријатељ“ хоће да упозна наш свет са „Земљорадничком Задругом“, са начелима њеним и врлинама њеним, јер једино још у тим задругама може наћи наш земљорадник заклона и помоћи.

Напослетку ће „Земљораднички Пријатељ“ да позива све пријатеље народа на дужност њихову, те да помогну земљораднику у његовој великој и тешкој задаћи.

„Земљораднички Пријатељ“ учиниће у овом послу све, што му буде у снази.

Лист ће излазити под мојим уредништвом месечно, на два табака, а стаје годишње 2 ф., полугодишње 1 ф., на три месеца 50 нов.

Претплата и поручбине шиљу се на администрацију „Земљорадничког Пријатеља“ у Нови Сад.

У Новом Саду, 10. септембра 1897.

Јаша Томић.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ.

Изишле су у прикладном издању две **популарне српске музикалије:**

НА ТЕ МИСЛИМ...
ФАНТАЗИЈА ЗА ГЛАСОВИР
написао J. Слобода.
ЦЕНА 1 ФОРИНТУ.

NA TE MISLIM...
FANTASIE DE CONCERT POUR PIANO-FORTA
PAR SLAVKA ATANASIJEVIĆ
ЦЕНА 1 фор. 80 новч.

Ко нам новац у напред пошаље добија исте музикалије о нашем трошку.

Наш **каталог музикалија** шаљемо сваком на захтевање franco.

Нови Сад, августа 1897.

431 2—3 **БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.**

ОГЛАСИ.

„Henneberg-Seide“

— nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen, — schwarz, weiß und farbig von **35 kr.** bis **fl. 14.65** p. Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), **porto- und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.

Seidenstoff-Fabriken G. Henneberg
(k. u. k. Hofl. Zürich. 35 35—

СТЕЧАЈ.

На привремено учитељско место које остаде упражњено, овим се расписује стечај.

Плата учитељска састоји се из следећег: 1. У готовоме новцу 230 ф. из којих учитељ огрева како за себе тако и за школу има набавити. 2. Жита 42 пожунских мерова. 3. Кукуруза 20 пожунских мерова. 4. Ливаде 4 ланца. 5. Пероводство 30 ф. 6. За пофторну школу 40 ф. и 7. Стан са баштом.

Од компетената се иште да докаже да је оспособљен и да овомесној црквеној општини има се лично пријавити, јер само таковоме ће се првенство при избору узети моћи.

Рок компетовања 25. о. м. у коме ће се и изб р обавити.

Из седнице срп. прав. црк. школског одбора у Петровом Селу пошта Rekas дана 4. септембра 1897.

Јоца Јојић
450 3—3 председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

На темељу §-а 306. трг. закона и §-а 35. друштвених правила, ради меничног дуга од 7025 фор. с. п. п. продаваће дне 4. октобра 1897. у 10 сати пре подне и следећих дана, управа потписане Митровачке штедионице дражбеним путем у залог дану и на 8000 фор. процењену гвожђарску и шпецерајску робу г. Павла Петровића трговца у Митровици.

Роба ће се продавати у већим и мањим партијама само за готов новац.

У Митровици, 10. септембра 1897.

457 2—2 **Митровачка штедионица.**

AGENTEN

Reisende und alle Personen, welche Zutritt zu Priwat-Parteien haben werden sofort zum Verkaufe nur leicht absetzbare Patent-Artikel **gegen hohe Prowision** acceptirt, nach Verwendbarkeit auch fixe-Gechalt-Offerten und 5 kr. Retourmarke an **Wilhelm Werich, Prag** 1487. II. 454 1—3

Kihirdetés.

Az ó-sztapári anyakönyvi kerület alulirt anyakönyvvezető kihirdeti, hogy:

1. Sztanicskov György ki családi állápotára nézve: nötlen; és a kinek vallása: görög keleti; állása (foglalkozása): kisbirtokosnak segitő családtagja; lakóhelye: Ó Sztapár; születési helye: Ó Sztapár; ideje: 1878. évi április hó 24. napja s a ki Sztanicskov István és nejének született Szimin Krisztinanak fia.

2. Vlajkovics Ljubicza ki családi állapotára nézve: hajadon; és a kinek vallása: görög keleti; állása (foglalkozása): —; lakóhelye: Negoszlavcze (Horvát ország, Szerém megye, Vukovári járás); születési helye: Negoszlavcze (Horvát ország, Szerém megye, Vukovári járás); ideje: 1878. évi január hó 4. napja s a ki néhai Vlajkovics Mladen és nejének, született Jovánovics Erzsébet (Jeliszaveta) leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesiteni u. m.: Ó Sztapár községben és „Zasztava“ cimü szerb lapban.

Kelt Ó-Sztapáron, 1897. évi szeptember hó 18. napján.

Milits Szvetozár,
458 1—1 anyakönyvvezető.

ОБЈАВА.

Потписани матричар старо-стапарског матрикулашког среза објављује, да:

1. Ђура Станичков, који је по свом породичном положају: нежењен; а који је вере: грчко-источне; занимања: земљеделац; боравиште: Стари Стапар; место рођења: Стари Стапар; година и дан рођења: 1878. год. 24. априла, и који је син: Стевана Станичкова и жене му рођене Христине Симин.

2. Љубица Влајковић, која је по свом породичном положају: девојка; а вере: грчко-источне; занимања: —; боравиште: Негославци, (Хрватска, сремска жупанија, вуковарски срез); место рођења: Негославци (Хрватска, сремска жупанија, вуковарски срез); година и дан рођења: 1878. год 4. јануара, и која је кћи: покојног Младена Влајковића и жене му рођене Јелисавете Јовановић — желе ступити у брак.

Позивају се сви они, који би знали за какву законити препреку, што се односи на женике, или за какву околност што искључује слободни пристанак, да то пријаве потписаном матричару оног места, где се ово јавно обнародује.

Ово се има објавити у општини Ст. Стапару, и у листу „Застави“.

У Ст. Стапару 18. септембра 1897.

Светозар Милић,
матричар.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
К. МАТИЋ
У НОВОМ САДУ
потребује старијег помоћника, који одма ступити може. 456 2—3

Вашарски оглас.

Овогодишњи велики вашар чаковачки одржаће се од 7—10. октобра тек. год. по нов кал.

Чаково у септембру 1897.

Игњат Пурјус,
459 1—3 закупник.

Заштитни знак за познавање: господичић пуши и има наочари.

ДУВАНЦИЈАМА!

„Клуб“, најчистији, најтањи, па опет најјачи папир за цигаретле. **Нема у њему ни мало глицерина.** Може се добити свугде и то у патентираном завијутку за 3; у обичном завијутку 2 н.

Напомена! Од истога папира зготовљавају се и **клубхилзне**.

102 54—80

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
СТОЈАНОВИЋА И ДРУГА
У СЕНТАНДРИЈИ
потребује два млађа солидна помоћника, који су у мађарском језику вични имају првенство. 451 2—3

1895. године на здравственој изложби у Кајиру и 1896. године у Лондону почасном дипломом и златним одличјем одликован; од лечничких капацитета опробан и у већим болницама врло успешно употребљен:

РЕОМА-СПИРИТ

сигурно је спољашње средство и врло брзо дела против сваковрсног телесног ревматичног бола, као **укочености, утрности, реоме, ишијеса, астме** и т. д.

Дејство му у по неком случају задивљује, у колико у чистим хроничним случајевима престају болови једног јединог трвења.

Зубобољу и главобољу лечи за 5 минута.

Цена једне боце заједно с упутством **1 круна**, веће **боце 2 круне 40 филера.**

Главно стовариште је у Будимпешти у лекарници **Јосифа Терека**, краљева улица бр. 12. и др. A. A. Egger-а лекарница, на вацком венцу бр. 17. — Тако исто у свима престоничким као скоро у свима покрајинским лекарницама, као год и код зготовљача:

Widder Gyula, лекар **S. A. Ujhely 162 бр.**

Наручбине са стране обављају се тачно.

Може се добити и у **Новом Саду**, у лекарници г. **Стевана Херцога.** 441 3—12

Златна медаља светске изложбе у Паризу.

ЧОКОЛАДА И КАКАО
Suchard.

Да би се избегао сваки неспоразум, чини се поштована публика пажљивом, да творница **PH. SUCHARD** тако звану **БРУХ-ЧОКОЛАДУ** нити прави, нити у промет пушта. **Чоколаде Ph. Suchard разашиљу се са гаранцијом за своју чистоту и као што је познато, само у омотачу од станиола са марком творнице и потписом.**

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу. 331 9—

СТОВАРИШТЕ ОЈЕЛА
за
ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ
ИЗ АУНАВСКЕ УЛИЦЕ
на главну пијацу бр. 13.
(ДО КЊИЖАРЕ БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА)
препоручи — За многобројну посету моје
С поштовањем
ВИЛЕНФЕЛД и ШРАЈБЕР.
379 3—12

Част нам је п. купцима до новогодњег знања старинти, да сво због знатног повећања радње, наше

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.